

Izhaja vsak torek in soboto ob 4. uri popoldne. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 10 K, polletno 5 K in četrtletno 3-50 K. Prodajalec Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah Jellersitz v Nunskih ulicah in Leban na Verdijevem tekalistu po 8 vin.

GORICA

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 14 vin., 2-krat po 12 vin., 3-krat po 10 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Bavčar.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. L. Lukežič).

„Mont“ — pupilarno varen.

„Soča“ se je zopet strupeno zagnala v goriško hranilnico „Mont“. Najbolj jo pa peče, da živa ta zavod splošno zaupanje pri ljudstvu, in da je edini v deželi, pri katerem se sme naglati denar mladostnikov. Zato si stavi v namen, izpodkopati njegov ugled. Zakaj pač? Ali hoče morda s tem opomoči kaki suši v liberalnih denarnih zavodih? V javnost je vrgla dve — po svoji navadi povsem neutemeljeni trditvi, oziroma osumničenji in to v obliki vprašanj, kojih namen vsakdo lahko otipa. Vprašuje, kam je šel tisti dobiček zadnjih 10 let v znesku 600.000 K, ali se ni morda uporabil mesto v dobrodelne namene v politične svrhe, ter trdi, da „Mont“ ne nudi hranilnim vlogam pupilarne varnosti.

Mi „Soči“, kakor smo že izjavili, ne bomo odgovarjali, ker je slepa in gluha za resnico. Te vrstice so namenjene javnosti, da se sama prepriča, kako podlo je zaletavanje „Soče“ v denarni zavod „Mont“, ki dela čast naši deželi in ki ga čislajo vsi poštenjaki.

Kaj je s čistim dobičkom?

Da ne bode tedaj čislano občinstvo menilo, da se dogajajo kake nepravilnosti pri Montu si usojamo stvar v kolikor je nam znana povsem objektivno v naslednjem pojasniti:

Mont ima po svojem prvem početku značaj ustanove. Volja ustanovnika pa je, da se polaga javen račun le o denarnem prometu zavoda ne pa tudi o podrobnih razdelitvi čistega dobička v dobrodelne namene. To zadnje opravilo je izročil ustanovnik sam edino-le vsakočasnemu nadškofu goriškemu. O resničnosti tega se lahko vsakdo pri vodstvu Monta prepriča. Naj tedaj „Soča“ ne zahteva, da bi se ustanovna določila kršila.

2. Ni pa res, kar trdi „Soča“, da

se čisti dobiček razdeljuje brez vsakega nadzorstva. Ustanovnik je poveril to službo patronu zavoda, kateri je najbližji sorodnik iz njegove rodbine. Poleg tega pazi vlada, kot nadzorovalna oblast vseh ustanov, da se ustanovne določbe natančno izpolnjujejo. In če opravljajo rečeni posel take osebe in pri takem nadzorstvu, se pač ni treba bati, da bi se čisti dobiček ne porabil v določeni namen.

3. Nad vse zlobno je pa sumničenje „Soče“, da kuratorij uporablja ta denar v politične namene. Že pred letom dni je bilo v listih objavljeno, da dobi za vsak vinar, o katerem kdo dokaže, da ga je kuratorij uporabil v politične namene tisoč kron. „Soča“ je nato svoje dokaze vtaknila v žep in modro obmolknila. Sedaj pa zopet pogreva, česar ni mogla prej dokazati. Naša stranka — to izjavljamo slovesno — ni prejela niti novčiča od Monta v politične namene, in liberalna stranka menda tudi ne. Kar smo imeli in imamo, smo sami nabrali.

4. Vemo pa gotovo, da se nahajajo izkazi o vseh v dobrodelne namene podeljenih darov v rokah kuratorija. Trume revežev in kup prošenj, ki se obračajo skoro vsak dan do kuratorija, glasno pričajo, kam gre Montov denar!

O računih zavoda.

Glede tendencioznega članka, objavljenega v „Soči“ dne 18. marca t. l. št. 32 z napisom „Hranilnica Mont pupilaren zavod?“ usojamo se zadevo v naslednjem pojasniti.

Da pa ne bode kdo mislil, da navajamo mnenje le kakega lajka v finančnih stvareh, zato se hočemo sklicevati na sodbo strokovnega lista, ki je prvo renomirano glasilo

v mednarodnih hranilničnih zadevah. List nosi ime: „Oesterreichisch-ung. Sparkassen-Zeitung, erstes ausschliessliches Organ für internationales Sparkassenwesen“.

Primerjati hočemo neutemeljene „Sočine“ trditve s sodbo pravih strokovnjakov.

„Soča“ v svojem članku nepovoljno kritikuje sestavo Montovega računa za l. 1907. Pravi namreč: „Ustanovno glavnico so postavili l. 1906 v znižanem znesku 292.397 K. V naslednjem l. 1907 pa je temeljna glavnica nakrat narastla na 329.320 K, ne da je v računih le sled označena, kako se je to zgodilo.“

Potrudili smo se, da smo pregledali sporočila računov, in smo našli v njih jasen odgovor. Znano je dalje, da se je moralo staro poslopje zastavljalnice podreti in novo sezidati.

Leta 1906 se je v resnici, kakor razvidno iz zaključka računa za to leto, vračunalo vse v istem letu narastle stavbinske stroške na breme ustanovne glavnice. To je pa bilo skoro gotovo le provizorično, ker se leta 1906 ni bilo delo še dokončalo. Še le leta 1907 so se likvidirali vsi izdatki prizidanja, na kar se je napravil poseben račun, ki je v bilanci med dolgovino kot pasivna postavka označena. To se povzame iz bilance za 1906 in 1907. Radi tega je l. 1906 ustanovna temeljna glavnica padla na 293.397 K, in zopet zrastle l. 1907, odštevisi od svote prejšnjih let (394.098 K 17 v) vrednost starega podrttega poslopja tako, da je sedanje stanje temeljne glavnice 329.320-71 K. O sestavi računa piše pa gori omenjeni strokovni list „Oesterr.-ung. Sparkassen-Zeitung“, v svoji številki 41, ki je izšla dne 10. oktobra 1908 tako-le:

„Pripomnjeno bodi, da zavod podaja izvrstno račune in da je rač. sklep za l. 1907 zelo

natančno pojasnjen.“ („Es sei bemerkt, dass die Anstalt trefflich Rechnung legt, und den Rechnungsabschluss für 1907 mit überaus detaillierten Erläuterungen ausgestattet hat.“)

Kako se tedaj sodba strokovnjaka razlikuje od „Sočinega“ zavijanja!

O zalogu za kurzne izgube.

Dalje odreka „Soča“ izkazanemu zalogu za kurzne izgube pravo reelno podlago. Piše namreč: „Kakor je padla v zadnjih desetih letih temeljna glavnica, tako in še hujše je padla posebna rezerva in sicer od 340.112 K na 240.724 K torej za celih 100.000 K.“

V l. 1907 so prodali za 655.590 K papirjev, a kurzna izguba je znašala 55.000 kron.

Torej „Soča“ se zgraža nad to strašno izgubo.

Poglejmo pa, kaj pravi o isti kurzni izgubi Monta strokovni list Oesterr.-ung. „Sparkassen-Zeitung“:

Ta zguba je le v knjigah, ako bi se po sedanjem kurzu vrednostne listine računale, tedaj bi izginil navedeni primankljej popolnoma ali bise vsaj na malenkost znižal.“

Zakaj je hranilnica „Mont“ pupilarno varna?

Preidemo k glavni točki „Sočinega“ članka, pri kateri se vidi vsa gola nevednost v finančnih zadevah. Člankar kaže, da ne pozna niti najelementarnejše podlage vsake hranilnice. Da hranilne vloge na Montu niso pupilarne gotove, tako le dokazuje:

Mont je imel koncem l. 1907 K 20, 522, 691 K hranilnih vlog, v varnost teh vlog pa je edino le splošna rezerva. Ta znaša koncem l. 1907 K 257.155; zato zaključuje dobesedno: „Splošna rezerva edina je tu v varnost hranilnih vlog ... Ta pa je ničarija za

prišel o pravem času, ali bi bil čevlji rakom žvižgat!

Miha: (Vstopi zagleda Blaža vsega črnega. Prestrašeno.) Ojej, ojej! Pcmagajte! (Zbeži.)

Blaž: (Plane pokoncu in prevrže mizo.) Za božjo voljo! Kaj pa je? Ali gori? Preklešana reč! Vse mi gre na robe! (Hoče iti.)

Malha: (Skozi okno.) Šknjeftra Blaževa! Poslušaj me! Ti si dvakrat Blaž, prvič zato, ker nočeš nikomur nič zašiti, in drugič zato, ker preveč rad vse verjameš! Da pa ti ne bo treba iti v druge kraje zamorca gledat, imaš tu zrcalo (Ga vrže skozi okno.) in videl boš pravega zamorca ne iz Afrike, ampak iz Kurje vasi! Da pa lažje vtečem in da ne boš koga pojedel, sem te v sobo zaklenil. Svetujem ti pa, da bodi pameten, če nočeš, da se ti ne bo cela vas smejala! Servus!

Blaž: (Pobere zrcalo in se pogleda.) Oh! Ti slepar! Kako me je namazal! Vrat ti zavijem, kakor kači! (Plane proti vratom.) Zaklenil me je! (Tolče

LISTEK.

Zamorec.

Šaljiv prizor.

(Konec.)

Blaž: Kdaj bi pa potem delal?

Malha: Glejga no! Jutri! Namesto zanjuterkovat bi večerjal!

Blaž: Kakšni ljudje pa prebivajo v Afriki?

Malha: Sami pesoglavci, ljudožrci! To so strašno veliki ljudje, imajo pa samo eno oko in to imajo v sredi čela!

Blaž: To morajo biti zelo hudobni ljudje?

Malha: Seveda so! Vsakega belega človeka, ki ga v roke dobijo, ga kar pohrustajo.

Blaž: Kakšne barve pa so?

Malha: Vidiš Blaž! Stvar je takšna! Eni so ravno takšni kakor tale kos oglje, ki ga imam jaz tule v žepu! (Vzame kosček oglja iz žepa.) Poglej! (Kaže oglje Blažu.)

Blaž: Potemtakem so črni!

Malha: Da, črni so! Tem pravimo zamorci! Drugi pa so rdeči kot pečeni raki! Ti so pa Indijanci!

Blaž: Kdo ti je pa to sve povedal?

Malha: Tisti Dalmatincec, kateremu sem pomagal oglje prodajat, kakor sem ti že popred povedal; takrat sem tudi enega zamorca videl!

Blaž: Kaj nisi bežal? Ali ni nobenega pojedel?

Malha: Kaj bo jedel! Kaj bom bežal! Saj je bil v oknu zaprt, kjer zdravila prodajajo!

Blaž: A tako! Kakšen jezik pa govorijo?

Malha: Kitajsko, samo enmalo po turško zavijajo!

Blaž: Čudne ljudi je Bcg na svetu vetvaril! Eni so črni, drugi beli! Enega zamorca bi jaz vendar le rad videl!

Malha: To se lahko zgodi, da ga boš videl!

Blaž: Hm, kje neki? V mesto ne grem, tu pri nas pa jih ni! In kako bi ž njim govoril, ker ne znam njih jezika?

Malha: Misliš, da jaz znam! Hm, hm,

(Veselo.) Samo pozdraviti znam po njih šegi! (Si počrni roke z ogljem.) (Proti občinstvu.) Zadaj pa bom Blaža namazal, da si bo zapomnil, kdaj me je po tleh valjal in mi ni hotel čevlja zašiti!

Blaž: Kako se pa pozdravljajo po njih šegi?

Malha: (Vstane.) To ti pa lahko pokažem! Glej! Po tem kraju lica pomeni dober dan! (Ga pomaže po licu.) Po čelu je dobro jutro! Po levem licu je dober večer! In če se primejo za nos, pomeni lahko noč!

Blaž: Ojej, saj si mi skoraj nos vrgel! Čudna navada to! Pri nas je vse eno bolj pametno!

Malha: Tako, zdaj si cel zamorec! Ravno tak si, kakor da bi prišel iz Afrike! Samo to je, da znaš slovenski govoriti kar pravi zamorci ne znajo. Pamet pa imaš turško! Zdaj pa moram iti sosedom povedat, da imajo zamorca v vasi! (Gre.)

Blaž: Le pojdi, in ne hodi mi s takimi nameni v hišo, kakor si danes prišel, cigan tatinaki! Ako nisem bil

Nemčiji, v Italiji, na Poljski, kjer je kot revolucionaren činitelj navdajala ves civilizirani svet pretečenega pletja. Ta nacionalna misel zedinjena v Srbov v združeni veliki Srbiji, igra otovo svojo vlogo v sedanjem položaju; je razložila pa, zakaj se zdi Srbiji prav sedaj potrebno, poizkusiti najskrajnejše ter draži mogočnega sosedu, in tudi ne, zakaj se e vsega naroda, kakor se zdi, polotila boja mrzlica.

Na razvojni stopnji, na kateri je Srbija, izražajo nacionalno misel skoraj samo inteligentni sloji, poleg njih še trgovci in morda dinastija, katero zanima povečanje države, ne pa kmetje, ki predstavljajo v Srbiji veliko množico prebivalstva, skoraj 90 odstotkov. Mrale so biti posebne okolnosti, ki so napravile, da je tudi kmet spremenljiv za velikosrbsko idejo. Te okolnosti je vstvaril geografski položaj dežele in gospodarski razvoj.

Srbija je pač argarna dežela, skoraj brez industrije, vendar ni pa ostala nedotaknjena od kapitalizma. Naturalno gospodarstvo se unika boljbolj, kmet potrebuje denarja, potrebuje torej trg, in ker ne najde v deželi sami mestnega, industrialnega prebivalstva, ki bi zadostovalo za nakup njegovih pridelkov, mu je nujno potreben inozemski trg. Lahke in zagotovljen izvoz za njene agrarne pridelke je vprašanje življenja za Srbijo.

Glede na ta izvoz je pa popolnoma odvisna od Avstrije, ki posedu prav ob tistih mejah, kjer so najbližje in najboljše izvozne ceste za Srbijo. Okrog 80 odstotkov srbskega izvoza gre skozi Avstrijo in vanjo. To so agrarni pridelki, sadje, pšenica, perotnina in zlasti prašiči.

Gospodarski obstanek Srbije je torej danes popolnoma odvisen od Avstrije. Če je avstrijska trgovina in prometna politika za Srbijo blagohotna, tedaj dobi habsburška monarhija s Srbijo vdanega vazala. Čimbolj pa meri ta politika na otežanje srbskega izvoza, tembolj more napolnjevati prebivalstvo Srbije s skrajnim sovraštvom do Avstrijancev in tem poljudnejša mora postajati velikosrbska ideja, združitev v Srbiji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Črni gori živčih Srbov (morda tudi s pridobitvijo južnoogrskih Srbov in Hrvatov) v samostalni državi, ki meji z jadranskim morjem in je za svoj izvoz neodvidna od vsakega sosedu.

Kako se izpreminja trgovinska in prometna politika Avstrije, tako se izpreminja ravnanje Srbije. V zadnjih letih pa so se vzajemne razmere obeh držav poslabšale do skrajnosti.

Agrarna politika Avstro-Ogrske stremi porabiti geografski položaj proti Srbiji tako, da bi tej deželici čimbolj otežala ne le izvoz v Avstrijo, temveč tudi prevoz skozi Avstrijo ter da bi izbila srbsko konkurenco ne le na notranjem avstrijskem trgu. Prav zadnja leta je to povzročilo carinske boje, ki so spravili Srbijo na rob bankrota ter ji vlili pogum bankroterskega obupa, ki stavi vse na eno karto, ker le še lahko kaj pridobi, ne pa izgubi.

V resnici je za Srbijo vsaka gospodarska povzdiga izključena, če ostane vkleknjena v sedanjih mejah in če se ne zlomi gospodarstvo agrarcev v Avstriji.

Ni čuda, da so zadnji politični preobrti na Balkanu razburili Srbijo bolj kakor vse druge ondote dežele in ji vlile strastni nagon, da si pribori kakršnekoli koncesije, ki bi izboljšale njen bedni položaj.

Kaj more izgubiti pri tem — ne glede na škodo, ki jo povzroči vsaka vojna, ki je pa le začasna? V najhujšem slučaju ne najde nikjer podpore in Avstrija jo anektira. To pa ne pomeni za srbskega kmeta brez-pogojnega vničenja, temveč je še lahko njegova rešitev. Tedaj pridobi svobodno trgovino z Avstrijo in prosto pot do morja. Seveda ostane tudi tedaj odvisen od železniške politike zlasti ogrske vlade, ki se kaže interesom Jugoslovancov v vsakem oziru sovražno; ampak slabše ne more postati, kakor je sedaj. Nasprotno; avstrijski Jugoslovani bi proti ogrskim agrarcem s prirastom Srbije le pridobili moči.

Srbski kmet torej ne more vsled anek-

strijskih agrarcev se je posrečilo, razdražiti do skrajnosti njegovo sovraštvo do Avstrije, tako da je postal dobrovoljen sledbenik tistih elementov v Srbiji, katerim je sedanji položaj tudi postal neznosen, ki bi pa vsled avstrijske aneksije lahko izgubili mnogo ali pa vse, ki torej ne poznajo drugega izhoda iz obupnega položaja, kakor razvnetje svetovne vojne. Ti elementi so predvsem dinastija in inteligenca.

Avstriji bi bila lahka reč, napraviti vojni nevarnosti konec. Le z ugodnim trgovinskim ugovorom in z garancijami za prevozno politiko brez šikan naj napravi Srbom koncesije, pa je ljudska množica v Srbiji zadovoljena, vojna stranka pa posajena na suho.

Ta politika bi v vsakem oziru odgovarjala interesom industrije in proletariata v Avstriji, kateremu bi ne le pregnala vojno nevarnost in prihranila nove oboroževalne stroške, ampak tudi poskrbela cenenih živil.

Da pa ta spor ni samo lokalni, temveč da preti razvneti vojno, tega seveda niso krivi samo agrarci. To je posledica imperializma, politike, ki jo vodi večji kapital vseh modernih velikih držav in ki jih spravlja vse v tako pikra nasprotja, da je potrebna skrajna, trajna paznost in razumnost, da se izvede mir brez nevarnosti skozi vse kleče in čeri, ki se dvigajo boljbolj grozeče okrog njega. Edina nepremišljena beseda, kaj še vojna v evropskem kotiču neviht, in ladja miru se razbije, svetovna vojna se užge.

Dopisi.

Tomačevica. — Letošnja zima je skrajno neugodna; prej suha in silna burja, sedaj deževno, mrzlo. V tej občutni zimi romajo naši mali otroci — v 3 kilometre oddaljeno šolo. Prigodilo se je pa v teku enega meseca, da sta zbolela učitelj in učiteljica. Hajdi torej otroci domov. Napravili so 6 kilometrov hoje zastoj. In v tej zimi, ko še odrasli si skoraj niso upali ven. Eno desetletje je že minulo, odkar prosimo enorazrednico. Stvar pa gre jako počasi, kajti v Komnu sta 2 zapaha.... Slišali smo, da je ob zadnjih deželnozborskih volitvah naš poslanec rekel, da prej dobijo Volčjegrajci šolo kakor mi. Da, da, to so Štekljevci prav lepo pokazali 11. t. m. Ta dan je namreč volilo komensko starašinstvo 2 udeležence v krajni šolski svet; pri tem pa niso hoteli niti enega udeleženca dovoliti Volčjegrajcem, čeravno sedi v starašinstvu 7 „debelih“ mož. Tudi pri nas je hotel ob istem času Šteklj ne-kaj praviti, a mi nismo hoteli nič slišati in tudi zanaprej nočemo nič od njega vedeti. Kar se naše šole tiče se nadejamo, da bodo merodajni krogi pravičnejši kakor so nekateri komenski mogotci in da ne bodo dovolili da bi se na račun naših in malodolskih otrok gradila v Komnu velikanska šola in bi se ponavljale ravnokar opisane krivice in trpljenje. To se ne sme zgoditi! Mi hočemo imeti enorazredno šolo! Za to imamo zadostno število otrok in prej se v Komnu ne sme zidati nova šola, dokler se naša zadeva ne ugodno reši!

Občinar.

Politični pregled.

Državni zbor.

Poslanska zbornica je včeraj nadaljevala razpravo o poddržavljenju železnice. Predno je prešla k dnevnemu redu, se je oglašil k besedi ministerski predsednik baron Bienenrth, ki je podal sledečo izjavo o stanju konflikta med Avstrijo in Srbijo:

Visoka zbornica! Veže me dolžnost, da podam visoki zbornici nekoliko podatkov o unanjem položaju, o njega hipnem stanju. Kakor sem že poročal v minulem tednu, ni odgovor, ki ga je srbska vlada dala na naš nedavno v Beogradu storjeni korak, ustregel našim pričakovan-

kabineti srbski odgovor kakor nezadovoljiv. Mi nismo odgovorili na srbsko noto, ker bi odvrnitev na isto poostila položaj, kar pa hočemo, v kolikor je od nas odvisno, preprečiti. Smoter naše politike je varnost in uvrščanje stanja, ustvarjenega po aneksijski izjavi. Mi nimamo sovražnih namenov in ne tiramo nepoštene politike. Srbija ima potemtakem še časa, da si razjasni svoj položaj in da krene na pravo pot nasproti nam. Mi pa se radi tega tudi nočemo požariti, da odgovorimo na najnovejšo srbsko noto, ker smo zvedeli, da hočejo druge velesile Srbiji zopet podati nasvetov, ki jih bo ista takrat brzkone uvaževala. Ako bomo pa, kakor je razvidno iz omenjenega, kazali še nadalje največjo potrpežljivost, izpolnimo vendar od druge strani dolžnost proti samim sebi, ako bomo krepko delovali na to, da kmalu poneha nevzdržljivo stanje ob naši meji. Mi ostanemo pa tudi danes zvesti svoji dosežani metodi s tem, da nudimo Srbiji roko, da zamore Srbija, ako pride do spoznanja položaja, prijeti za isto.

Po Bienenrthovem govoru, ki je bil sprejet z burnim odobravanjem, je torej zbornica nadaljevala zgoraj omenjeno debato. Govorili so razni govorniki, med temi tudi dalmatinski poslanec B i a n k i n i, ki je izrazil želje Dalmatincev in Istrijanov v železniški stvari in pozval poklicane faktorje, naj spremene mačehinsko, da naravnost sovražno politiko nasproti hrvaškemu narodu v obeh državah polovicah.

Zbornica je nato sprejela tudi na specialni debati predlog o poddržavljenju železnice.

Prihodnja in najbrže tudi zadnja seja pred Velikonočjo bo jutri.

Interpelacija posl. Breiterja.

Posl. Breiter je uložil dne 19. marca v posl. zbornici tole interpelacijo: „Znano dejstvo je, da priobčuje inozemsko vatevši ogrsko in srbsko časopisje neprestano vesti o mobilizacijskih odredbah. Temu nasproti pa se v tej državni polovici o tem, ljudskih interesov najintenzivneje tikajočem se predmetu ne obelodani niti najmanjša vest, dasi vidimo, da neprestano korakajo čete rezervistov po ulicah, dasi manjka delavnih moči v vseh delavnicah, posebno pa v poljedeljski stroki. Znano je, da se je zadnje dni 100.000 rezervistov poklicalo pod zastavo, da se nahaja 50 bataljonov v vojnem stanju, ki so bili poslani na južno mejo, in da je 15. t. m. zboroval pod predsedstvom prestolonaslednika Frana Ferdinanda vojni svet, ki so se ga udeležili generali Schönaich, Fiedler, Albori in Hötendorf. Znano je nadalje, da se naša mornarica nahaja pod polnim parom in da bo grof Montecuccoli že te dni prevzel vrhovno poveljstvo nad mornarico; dalje, da bo mobiliziranih še 5 armadnih korov in da se sestavita še dva kora kot armadna rezerva. Vse te tajne naredbe so se baje izvršile na ukaz ministra barona Aehrenthala. Podpisani poslanci stavijo na domobranskega ministra vprašanje, kaj namerava ukreniti, da se bo končno tudi prebivalstvo te državne polovice primerno informiralo o vojnih pripravah? Zbornica je z veliko večino sklenila, da se ima o tej interpelaciji razpravljati v javni seji. Ministerski predsednik baron Bienenrth je z ozirom na to interpelacijo izjavil, da nima ničesar pridejati k pojasnilu domobranskega ministra ter naglašal, da v interpelaciji navedene vesti ne odgovarjajo dejstvom.

Položaj na Balkanu.

Sodeč po izjavi ministerskega predsednika barona Bienenrtha, katero prinašamo na drugem mestu v poročilu o državnem zboru in sicer v poročilu o včerajšnji seji poslanske zbornice in sodeč tudi po najnovejših poročilih raznih ponavadi še precej dobro informiranih listov, smemo torej še vedno upati, da se spor med Avstrijo in Srbijo čimprej postane zadnja dni skrajna

še v najbližjih dneh do kakega sporazuma. So pa še vedno črnogledi, ki pravijo, da je vojska neizogibna, ali mi smo še vedno mnenja, da se posreči previdnosti evropske diplomacije preprečiti prelivanje krvi. Anglija, Francoska, Italija in Nemčija se trudijo na vso moč, da bi omogočile tak sporazum, ki bi popolnoma obvaroval ugled naše monarhije, a bi tudi ne bil prav nič žaljiv za Srbijo in zdi se, da se imenovanim državam konečno pridruži tudi Rusija, posebno ako smemo verjeti pisavi nemških listov, ki pravijo, da je sporazum med Avstrijo in Srbijo takorekoč uže gotova stvar. Kakor pravijo omenjeni listi, je zadnji čas ponehala tudi napetost med Avstrijo in Rusijo in sicer vsled posredovanja našega miroljubnega cesarja, ki se je obrnil naravnost do ruskega carja. Med našim cesarjem in ruskim carjem so se vsled tega menjale zadnje dni mnoge jako prijazne brzojavke. Vsled tega pa imajo angleški listi poročila, v katerih pravijo, da bode Srbija vsled nasveta velesil na prihodnjo avstrijsko noto jasno odgovorila, da pripoznava aneksijo Bosne in Hercegovine, da bode pa za to s tem odškodovana, da pridobi za izvoz svojih pridelkov prosto pot do morja pri Solunu in Baru. Tak je položaj sodeč ga po najnovejših časnikarskih poročilih. Sicer pa podajemo našim čitateljem v naslednjem te-le nove vesti o dogodkih na Balkanu. — „Times“ piše, da se nahaja avstro-ogrsko nota uže v rokah grofa Forgacha, ki pa je Srbiji še ne izroči.

— Nas cesar se je izrazil nasproti ogrskemu ministerskemu predsedniku W e k e r l u, da ni še izgubljeno upanje, da bi se ne dosegel sporazum med Srbijo in Avstrijo. — Prestolonaslednik Franc Ferdinand se je izrazil tudi v tem smislu nasproti nekemu svojemu prijatelju. — Francoska, ruska in angleška vlada so baje dne 17. t. m. zvečer poslane srbski vladi noto, naj Srbija ne ugovarja nadalje avstro-ogrsko-turškemu sporazumu. Ako bi pa nadalje tirala svojo politiko da ostane osamljena v vojski v Avstrijo, ki jo kar zasede. — Diplomacije raznih držav si prizadevajo, da bi preprečili spopad med Avstro Ogrsko in Srbijo, ali pa vsaj vojno po možnosti omejiti. — Madžari kar gorijo za vojno. Te dni je govoril v ogrskem parlamentu poslanec Szemere, ki je rekel, da je sedaj ugoden položaj, da naša armada udari po sovražniku. Toliko let vzdržujemo drago armado, a ko je čas ugoden, ko se nam ponuja ugodna prilika, pa stojimo mrzi. — Mnogo srbskih dijakov iz Draždan v Nemčiji se je podalo domov, da se podajo v vojsko kot prostovoljci. — Samostani v Srbiji so spremenjeni v orožarne. — Iz Zemuna se poroča, da bodo Srbi koj ko se pričnejo sovražnosti Beograd izpraznili in zažgali. Prebivalstva se je polastila groza. Banke so zaprte. — Ministerski svet v Beogradu je imel 18. t. m. sejo, na kateri je srbski zunanji minister dr. Milanović poročal o korakih francoskega in angleškega poslanika ter izjavil, naj bi Srbija vprašala za svet Rusijo, kaj naj stori na prihodnji korak avstro-ogrskoga poslanika. O tem se je vnela živahna debata. Nekateri ministri so se postavili po robu dr. Milanoviču. — Glasom vesti iz Beograda, se kralj Peter z dvorom preseli v Kragujevac. — Nemški vojni minister je izjavil v državnem zboru, da je nemška vojska vedno pripravljena na pomoč Avstriji v vojski na Balkanu. Enako se je izrekel nemški cesar. — Srbske bande uže mečejo ročne bombe na avstro-srbski meji proti našim vojakom. Naša četa je začela streljati in poglala Srbe v beg. Pokanje pušk je trajalo do 3. ure zj. Naši so padli trije. Koliko je padlo Srbov, se ne ve. — Srbi so streljali 29. t. m. na naše orožnike na meji, a niso nikogar zadeli. Naši niso streljali. — V Rimu prevladuje mnenje, da se vendarle ohrani mir in da se skliče meseca aprila konferenca velevlasti. — Turki listi prinašajo poročila o srbskih naredbah materijala za vojno. — V ruskem kronskem svetu, ki se je vršil v zetek je prevladalo mnenje, naj se ohrani

K 20, 522 691 K hranilnih vlog. Saj to Montovo imetje krije komaj 1 1/4 % vseh hranilnih vlog .. kar je toliko kot — nič. Odkod torej pupilarnavarnost Monta?!

Otročje je naziranje člankarja, da le kar ima hranilnica v gotovini, v žepu, daje vlogam varnost. Mar bi moral imeti Mont vseh 20 milijonov 522.691 K skritih v skrinji in bi jih za božjo voljo ne smel plodonosno naložiti, tako nekako, kakor so skrivale svoj čas stare ženice svoje groše na dno skrinje, le da bi se denar ne zgubil? — Drugim posoditi Bog ne daj, ni varno!

Se ve — ko bi to nad vse omejeno načelo obveljalo, potem bi treba zapreti kar vse posojilnice in hranilnice, in dosledno bi se moralo to zgoditi s „Trgovsko zadruho“ in „Ljudsko posojilnico“.

Pa šalo na stran! Konstatiramo le, od vseh razven „Soče“ priznana resnico, ki spodbije vso podlago „Sočinim“ izvajanjem:

1. Splošna rezerva ni edina, ki krije varnost hranilnim vlogam;

2. sploh rečeno, rezerva ne služi v prvi vrsti v varnost vlog, ampak v pokritje morebitnih izgub pri posojilih.

To je razvidno iz sledečega državnega navodila „o snovanju, uredbi in nadzorovanju“ hranilnic z dne 2. sept. 1844, objavljenega v 72. zvezku Pr. zak. zb. št. 123:

„§ 12. Prebitek, ki se ga dobi iz obrestonosno naloženih vlog po odbitku obresti, katere tičejo tem vlogam, in po odbitku upravnih stroškov, se steka v rezervni zalog. Ta rezervni zalog je namenjen za kritje pri zgubah hranilničnih fondov. Če doseže ta zalog še večjo svoto, se sme s privoljenjem vlade primeren del vporabiti v dobrodelne namene“. (Glej ministarsko odločbo z dne 20. nov. 1860, št. 33.803.)

To dovoljenje pa vživa Mont kot od države potrjena ustanova, katera natančno določa, koliko gre vsako leto v rezervo, koliko v dobrodelne namene.

§ 19. pa pravi: „Hranilne vloge naj se plodonosno kolikor mogoče varno nalagajo in sicer:

- a) kot obrestovana posojila na realne hipoteke proti pupilarni varnosti;
- b) posojila na državne papirje;
- c) posojila občinam;
- d) posojila zastavljajnicam;
- e) posojila združnim društvom, ki slonijo na državno-postavnem jamstvu;
- f) v nakup državno priznanih vrednostnih papirjev.“

V smislu teh postavnih določb deluje tudi Mont, vsled tega krije hranilne vloge imetje zavodovo, gotovina, zemljišče, vrednostne listine in vsa varno naložena posojila. Torej da se pretehta varnost vlog, se ima primerjati v smislu zakona njihovo stanje ne edino z rezerv-

nim fondom, ampak s celo imovino zavoda, h kateri spada poleg hranjene gotovine vse aktivno postavno-varno naloženo imetje.

Da je zavod gledé dovoljevanja posojil strog in natančen, je splošno znano. Drži se pač vestno zakonskih določil gledé pupilarnega zagotovljenja posojil.

In ravno v tem, glejte, obstoji pupilarno-varna solidnost zavoda! Drugi denarni zavodi v deželi posojujejo proti jamstvu kake osebe; ali če zahtevajo vknjižbo, odmerijo posojilo približno v višini kupne cene ali v višini cenjene vrednosti objekta, dočim Mont ne pozna osebnega kredita in jamstva oseb; temveč le realni kredit t. j. pupilarno gotovo zavarovanje vseh posojil, bodisi vknjižbo posojil na prvo mesto, bodisi proti postavno dovoljenim garancijam.

Tako izkazuje Montov račun za l. 1907 na prvo mesto pupilarno vknjiženih posojil z obrestmi vred 17 milijonov 737.976.47 K, a na druge postavno dovoljene garancije le 2 milijona 904.025.73 K.

Tako zavarovana posojila niso torej nikakor dvomljiva, vsak hip jih lahko Mont v polnem znesku izterja. Le v izvanrednem slučaju kake zgube priskoči na pomoč rezervni zalog.

Ker so pa hranilne vloge v obliki pupilarno varnih posojil zavarovane, vsakdo razume, kako varnost imajo tedaj hranilne vloge same.

Tako umevajo kritje hranilnih vlog vsi pravi strokovnjaki.

Večkrat imenovani strokovni list „Oesterr.-ung. Sparkassen-Zeitung“ piše uprav o tem zavodu v št. 41. iz l. 1908:

„V pokritje za hranilne vloge v znesku K 20,522.691.45 je izkazano v bilanci:

gotovina	K 122.242.83
vrednostni papirji	1.867.030.04
obresti od teh	13.143.24
posojila	17.475.854.38
zastale obresti posojil	257.122.09
posojilna na vrednostne papirje	40.901.—
vloge na tekoči račun	982.403.21
K, odštevši pasivno postojanko	16.980.19
16.980.19	965.423.02
ter realitete zavoda v vrednosti	148.330.38.
inventar v približnem znesku	6.600.—

Tako strokovnjak, kateri rezervnega fonda niti ni omenil kot kritje hranilnih vlog, kar je „Soči“ edina varnost za vloge!

Razvidno tedaj, kako zavijanje resnice je, če „Soča“ venomer trdi (št. 33./09.):

„Vsa varnost nad dvajset milijonov hranilnih vlog na Montu je v tistem mizernem rezervnem zalogu — borih K 257.155.“ —

Tine: Nič se ne boj! Ga bom uže vdržal, le pojdi! Pa hitro prinesi vrv! (Blažu.) Lepo te prosim, Blaž, daj si mir! In tukaj lepo mirno sedi!

Blaž: Pusti me! Kaj me držiš kakor razbojnika! Ali si pijan kali? (Sede. zagleoa, da manjka usnje v škafa.) Beste plentaj! Tudi usnje mile vnese! Capin grdi!

Tine: Lepo te prosim Blaž!

Blaž: Pusti me! Šolobarda neumna! Ti si še bolj norec kakor jaz! Ga pahne, da odleti po odru.)

Tine: O jej! Pomagajte! Jakob, Jakob! (Vstane.)

Jakob: (Plane na oder.) Je že tukaj vrv, da ga zveževa. (Ga primeta.)

Blaž: Pustita me norca neumna! Bolj sem pameten kakor vidva. (Se rujejo.) Vsega tega je kriv berač Urh! Bodita pametna, če ne pa res znorim!

Jakob: Le trdno ga drži, da ga zvežem!

Miha: (Vstopi.) Pustite ga! Kaj mu hočeta? Boli nameten ie kakor vidva! biti!

Če tedaj primerjamo stanje hranilnih vlog koncem leta 1907

v znesku K 20,522.691.45
z zgoraj navedenim kritjem, ki znaša 20,896.646.98

se pokaže poleg pupilarnosti še prebitek K 373.955.53

K temu mora „Soča“ priznati še splošni rezervni zalog 257.155.73

Skupaj K 631.111.26

Torej hranilne vloge so v polnem znesku že pupilarno-varno pokrite; a nad pupilarno vrednostjo je še gotove varnosti približnih 600.000.— K.

Poleg tega je treba vpoštevati zalog za kurzne izgube, ki varujo drugo postojanko (vrednostne papirje) 240.724.69

Pomisliti pa je tudi treba, da ima zastavljajnica temeljne glavnice, „ki daje hranilnici, s katero je tesno združena, posredno varnost vlog, ker priskoči lahko s svojo garancijo vedno lahko na pomoč hranilnici.

Skupaj K 1,201.156.66
Vprašamo, je-li res znesek 600.000 K ozir. 1.201.156 K 66 v, ki pride lahko v poštev poleg pupilarnosti — ničarija?

Zakaj se je v zadnjih desetih letih povprečni dobiček znižal?

„Soča“ bode v oči, da se je zadnjih deset let čisti dobiček kljub temu, da so vloge rastle, znižal v primeru s prejšnjim stanjem, baje za vsak milijon vlog od 9000 na 3000 K, in že sumniči, da so povzročili to razliko novi darovi in podpore. Okrožnice, katere je Mont svoj čas izdal, nam vso stvar pojasnijo. Hranilnica je namreč v tem času znižala splošno obrestno mero pri posojilih in je vpeljala amortizacijo posojil. Da odplačevanje posojil olajša in pospešuje razdolžitev posetev, je dovolila hranilnica vsem tistim, ki se zavežejo s stalnimi letnimi zneski v gotovi dobi odplačati posojilo, posebno ugodnost, namreč prav nizko obrestovanje po 4 1/2 %. In mislimo, da je to, kar člankar graja, povsem hvalevredno. Res, da je odpadlo vsled tega nekaj čistega dobička, a to je prišlo neposredno v prid tistim, ki so na ta način dobili posojila pri Montu. In med temi je tudi Gabrščekovo podjetje „hotel južne železnice“, na katerem je Mont

Miha: Vse vem! Saj mi je povedal berač Malha, kako je bilo in kako je imel Blaža za norca in ga nazadnje še pomazal z ogljem po obrazu!

Blaž: Ali vidita sedaj, da je berač vsega kriv!

Jakob: Oj, ta nesramnež beraški! Hitro za njim!

Tine: Vlovimo ga in peljimo ga pred župana!

Blaž: Alo, alo, hitro, da nam ne vteče! (Tečejo z odra.)

Malha: (Pride na oder.) Kako so tekli osli! Mislijo, da me vlovijo! (Zaničljivo.) Taki tepci bodo mene lovili? (Pobaše v malho par novih čevljev.) Ti le čevlji pa so vendar za me napravljeni! To se bom štrekal z njimi! Sedaj pa je skrajni čas, da jo odkurim! Servus! (Gre.)

Zagrinjalo pade.

za 150.000 K vknjižen in ki uživa isto ugodnost.

Ravno to ravnanje zavoda priča, da ne sloni na kapitalističnem načelu, temveč na humanitar-nem! —

Sklep.

Po tem objektivnem pojasnilu spozna lahko vsak razsoden človek, koliko vrednosti ima zabavljanje „Soče“ proti Montu. „Sočino“ tendenciozno zavijanje dejstev se samo ob sebi obsoja! — In vsem, ki poznajo od blizu razmere, se tako pisarenje le gabi! Mont ima svojo trdno neomahljivo podlago, kar priča splošno zaupanje do njega. Kaj misli „Soča“, da drugi ljudje na svetu nič ne razumejo? Meni li, da so vsi vladni organi slepi? — Napisali smo te vrstice ne „Soči“, ki jo le slepa strankarska strast vodi, ampak v korist občinstvu, da se ne bode dalo begati zlasti v sedanjih kritičnih časih, v katerih najbolj potrebujejo Montove pupilarnosti. Tudi ne mislimo s tem član-kom Mont zagovarjati, kateri prav nič ne potrebuje naše branitve. Nam gre le za resnico! Želimo pa, da bi zavodi nadaljeval svoje blagodejno delovanje v prid goriškega ljudstva. Naj k sklepu še dostavimo besede strokovnega lista „Oesterr.-ung. Sparkassen Zeitung“, k piše o Montu dobesedno:

„Visoki zneski, ki se vsako leto odmenijo v dobrodelne svrhe, pričajo, kako vrlo človekoljubno deluje zavod, kateri se svojimi sredstvi modro gospodari, čigar vodstvo je v zelo dobrih rokah. Vrline, katere odlikujejo ta zavod, dajejo najgotovnejše poročstvo za nadaljni njegov prospeh“.

Politična zaslepljenost.

Pruski kralj Viljem I. je hotel leta 1866. po zmagi pri Kraljem Gradcu anektirati severni del Češkega in avstrijsko Šlezijo. Bismarck je to svojemu kralju edločno odsvetoval, ker so te pokrajine pretežno slovanske in katoliške in ker je imela Prusija že s svojimi katoličani in Poljaki dovolj opraviti. OI tedaj je preteklo že 42 let in tudi še dandanes so avstrijski Slovani in katoličani glavna zapreka velenemških teženj in aspiracij.

Dokler eksistirajo Čehi in Slovenci, je Nemčiji zaprta pot do Adrije; zato je ohranitev teh dveh narodov in ojačenje katoliškega elementa za obstoj Avstrije eminentne važnosti. Koliko se je grešilo v tem pogledu, je znano, in tudi prihodnje ljudsko štetje nam pokaže, kako žaga meve vejo, na kateri sedi. —

Med vsemi nemškimi društvi, ki skušajo glavno zapreko nemške poplave odstraniti, deluje najuspešnejše društvo „Südmärk“. Podprto tudi z nemškimi markami, kupuje v slovenskih krajih posestva in naseljuje na njih najrajši nemške protestante. Tako združuje „Sülmärk“ germanizacijo z gibanjem „Los von Rom“. Podružnico te agresivno „Sülmärke“ imamo tudi v Gorici. In kdo so njeni voditelji in najagilnejši člani? Med njimi so tudi c. kr. možje in srednješolski c. kr. profesorji a la dr. Leon Hornung.... Ali so merođajni faktorji, ki bi morali skrbeti za državne in dinastične interese, slepi in gluhi?

Avstrija in Srbija.

Glasilo jugoslovanske socialno demokracije piše o sporu med Avstrijo in Srbijo med drugim tako-le:

Dolge tedne že stoji Evropa spričo nevarnosti svetovne vojne. Vsak čas prihaja upanje, da se vkroti, vsak čas se pojavlja iznova, bolj grozeča kakor prej.

Lahko bi se mislilo, da je nastopanje Srbije samo posledica nacionalne misli, ki nastopa na gotovi stopnji razvoja in ki ima v Srbiji toliko obstojne pravice kolikor v

po vratih.) Odpri nūivec beraški! Miha! Miha! Kje si? Kam si se izgubil, tepec neumni! (Razbija po vratih.) Oh, kadar ga dobim v roke! Zdrobim ga v prah! (Sede.)

Jakob: (Skozi okno.) Znorel! Je znorel! Oj, ti vbogi Blaž! Kakšna nesreča ga je zadela! Kdo bi si mislil!

Tine: Oh, zdaj vidim, da je res! Nisem hotel verjeti beraču Malhi, ki mi je je pravil, da je Blaž znorel.

Blaž: (Vstane.) Prosim vas, soseda, edklenita me, da ga lahko vlovim! Ne more biti daleč! Oh, kako sem bil neumen, da ga nisem že prej vrgel iz hiše! (Se sliši škripanje ključa. Plane proti vratom.) Hitro, hitro odklenita!

Jakob, Tine. (Vstopita, primeta Blaža.) Tiho bodi in pomiri se, bo že kmalu boljše!

Blaž: Pustita me, tepca neumna! Kaj mi hočeta? (Jim hoče vteči skozi vrata.)

Jakob: Le trdno ga drži, da ti ne ga zveževa. (Gre.)

min za mir. — V srbskem kronskem svetu, ki se je vršil 21. t. m. je prišlo do konflikta med ministrom za zunanje stvari Milanovićem in med ministrom gradnje Pašićem. Milanović je Pašiću očital, da ni izvršil na svojem potovanju v Rusijo dane naloge.

Novice.

Nova dvorna svetnika na naj- všem sodišču. — Cesar je imenoval podpredsednika deželnega sodišča v Trstu Frana Dukića in višesodnega svetnika Mihaela Gabrijelčiča dvornima svetnikoma na najvišem sodišču.

Kdo je kriv, da ne deluje de- želni zbor? — Če to zadevo natanko premislimo, pridemo do zaključka, da je nedelovanju našega dež. zbora glavni krivec Andrej Gabršček. Ko bi Gabrščeka ne bilo med poslanci, bil bi na slovenski strani gotovo en sam klub, kojega člani bi bili vsi slovenski poslanci ali pa vsaj skoraj vsi, in med njimi bi ne bilo prepira, ker bi morebitne difference v klubu mirnim potom poravnali. Ko bi ne bilo v deželnem zboru Gabrščeka, ne bilo bi tudi s Faiduttijem take zveze, kakoršna je in katera ravno onemogočuje delovanje. Faiduttijeva skupina bi bila ali osamljena, tedaj brez moči in bi delovanja deželnega zbora dolgo ne mogla zavirati; ali pa bi bila v taki zvezi, da bi lahko svoje namere dosegla, pa vendar zborovega delovanja ne zavirala. Jasno je tedaj, da je v glavnem Gabršček kriv, če deželni zbor ne deluje, in če dela se ima njemu za- hvaliti za vso škodo, ki nastane iz tega. Ali smo prišli že tako daleč, da mora cela dežela trpeti zaradi enega Gabrščeka in njegovega žepa? Ljudstvo goriško, odpri oči in obračuni s tem človekom, kakor za- služi! Spoznaj vendar, da te ima le za norca in da povsod le samega sebe išče.

„Zavijanje resnice.“ — „Soča“ se sklicuje na izjavo deželnega odbornika Klan- čiča in hoče z njo dokazati, da je goriški deželni odbor lani izposloval prepoved glede točenja novega vina. Seveda je „pozabila“ „Soča“ citirati te-le besede iz Klančičeve izjave: Zastavljam svojo moško besedo v to, da deželni odbor ni v nobeni seji niti sklepal niti sklenil, da se ima taka prepoved izposlovati.

S tem je pač dognano, da zavija resnico „Soča“, ne pa „Gorica“.

Mrmoljev „Glas“ nori v postu. — „Kmečki Glas“ piše o „Slov. ljudski stranki“: „Upirate se ne samo ustanovitvi, ampak tudi razširjanju v več razredov kake šole, upirate se dostojni plači učiteljev in hrepenite po oni dobi, ko so morali učitelji opravljati službo cerkovnika...“

Znan je Vaš dogma, da ljubezen do domovine je — paganstvo...

Ako hočete vi biti dobri svečeniki po nauku Kristusovem, ne morete biti obenem dobri politični voditelji...

To neutemeljeno žlobudranje je iz- vabil „Kmečkemu Glasu“ satiričen pod- listek „Gorice“, v katerem so bili naslikani najnovejši osrečevalteli našega kmeta. Ta odgovor „agrarnega“ glasila dokazuje jasno, da je naš podlistek farbarje še premilo označil.

Kaj naj rečemo o bedastem čekanju, da pušča „Slov. ljudska stranka“ svoje marjonete v tem, da zabranjuje vernikom pod smrtnim grehom čitavo naprednih listov in knjig, da je pa Kristus učil, da moramo talente množiti?

Po nauku „Kmečkega Glasa“ naj torej množimo naše verno ljudstvo svoje talente s čitanjem liberalnih listov in knjig! In hinavski „Kmečki Glas“ mrgoli pobožnih citatov v istem članku, v katerem (prodaja te neumnosti!) priporoča tako množitev talentov!

— Pred c. kr. izpraševalno ko- misijo za občne ljudske in meščanske šole v Kopru se bodo priče preizkušnje usposobljenosti dne 3. maja t. l. Redno opremljene prošnje za pripust k preiz- kušnjam naj se pošljejo do najkasneje 28. aprila t. l. ravnateljstvu izpraševalne

Vojaška maša. — Danes je praznoval tak pešpolk št. 47 obletnico bitke pri Novari, v kateri se je le-ta po- sebnost odlikoval, pri kateri priliki je padlo od tega polka nad 700 mož. V spomin te bitke je imel danes slovesno sv. mašo na Travniku.

Vipavska železnica. — Kranjski državni poslanec Žitnik s tovariši je vložil v petek v poslanski zbornici pred- log, naj se podaljša vipavska železnica od Ajdovščine dalje do primerne postaje južne železnice ali pa vsaj sveže z državno železnico v Štanjelu.

Vojaška vest. Namesto dosedanjega brigadirja generalmajorja Seibta, ki je postal, kakor smo poročali feldmaršal- lajtnant in ki je določen za divizionarja v Sibinju, pride v Gorico poveljnik 74. polka, ki se nahaja v Liberab, polkov- nik Rudolf Stäger-Steiner pl. Stein- stätter.

„Društvo za varstvo zanemar- jenih otrok za sodni okraj Tolmin“ naznanja, da se občni zbor dne 14. t. m. valed slabega vremena ni mogel vršiti; zato se vrši z istim vsopredom v ne- deljo, dne 23. t. m. ob 2. pop. na sod- niji v Tolminu. Mladinoljubi se najno vabijo, da se polnoštevilno vdeleže.

Odbor.

— Častno kolajno za 40-letno službo je podelil tržaški namestnik Šte- fanu Brajda, ki je v službi pri grofu Rudolfa Coronini-Kronberg v Št. Petru.

— Razglas. Letos se vrši razredo- vanje konj, mul in mezgov po sledečem redu: a) V Ajdovščini, dne 29. marca 1909 za občine: Ajdovščina, Sv. Križ, Lokavec, Skrilje, Kamnje, Vrtovin, Gojače, Črniče, Šmarje, Rihemberg, Gabrje, Dol. Otlica po označenem redu, začeti ob 8. uri zjutraj. b) V Gorici, dne 1. in 2. aprila t. l. in sicer: 1. dne 1. aprila za občine: Št. Andrež, Miren, Bilje, Sovod- nje, Podgora, Renče, Dornberg, Ločnik, Opatjeselo, Trnovo. II. dne 2. aprila za občine: Šempeter, Solkan, Vrtojba, Vo- gersko, Ozeljan, Šempas, Prvačina, Osek, Grgar, Št. Ferjan, Kojsko na živinskem trgu v Gorici po označenem redu, začeti ob 7. uri zjutraj. c) V Kanalu, dne 3. aprila t. l. za občine: Kanal, Arče, Daskle, Anhovo, Ajba, Ročinj, Kal po označenem redu začeti ob 8. uri zjutraj. d) V Če- povanu, dne 15. aprila t. l. za občine: Čepovan, Lokovec, Banjšice, Bate, Tri- buša po označenem redu začeti ob 8. uri zjutraj.

Vsakdo mora pripeljati vse svoje konje (žrebce, kobile) in mule, mezge, velike osle pred komisijo. Oproščeni so samo: 1. Konji za c. kr. pošto. 2. Žre- beta, katera v teku leta 1909 ne dovr- šijo 4. leto svoje starosti; 3. kobile, ki so se ožrebile osem dni pred razredo- vanjem ali ki se utegnejo ožrebiti vsak hip, ako se razredovanje ne vrši v bi- vališču ali ako je do kraja razredovanja prehoditi daljšo pot; 4. konji, ki se jih je lotila prsna kuga, do deset tednov po prestani bolezni, nadalje konji, ki so zboleli za nalezljivimi hudimi mrzličnimi ali drugimi hudimi boleznimi, končno 5. očitno nesposobni konji. Razlog oči- vidne nesposobnosti so naslednje hibe: Srnje kopito, lupina (nova tvorba kosti okoli členka), in rak na kopitu, ako imajo za posledico vidno in trajno šepanje, nadalje slepost na obeh očeh, tiščavka (norost) in zelo huda naduha.

Okolnosti navedene pod 2., 3. in 5. oprostijo pa le tedaj, ako jih dokaže po- sestnik komisiji z podpisanim pričevalom ki sta ga izdala dva posestnika, kojih konji se predstavljajo, in ki ga je potrdil občinski načelnik. V slučaju točke 4.) se ima predložiti pričevalo živinozdravnika.

Kdor ne pripelje kakega konja na določeni kraj ali ni prisoten ob oklicu svoje občine, zapade kazni 2—200 K in mora vrhu tega pripeljati konja na drugi kraj, katerega mu določi c. k. okrajno glavarstvo.

G. Adolf Urbančič, edini slo- venski mesar v Gorici v ulici Sv. Ivana št. 3, preseli svojo mesnico v ravno isto ulico

dernejše urejeni. Gosp. Urbančič se je pokazal dosedaj kot mojster, ki streže z izvršnim blagom. Zatorej je dolžnost slovenskih meščanov, da mesnico gosp. Urbančiča pridno obiskujejo. Opozorjamo na oglas v današnji naši števec.

— Nesreča. — Pri Prvačini je pa- del z osebnega vlaka 22 letni mladenič Martin Hangerer, krojač. Vlak ga je popolnoma razmesaril.

— Izpred sodišča. — Kakor smo poročali svoj čas, je napadel s samokre- som 56 letni Franc Ziani svojega brata Alojzija Ziani v njegovi trgovini na Jo- sipa Verdija tekališču. Skočil je v trgovino in mu rekel: „Spravi se z Bogom, ker je prišla moja in tvoja zadnja ura“. Stre- ljanje iz samokresa pa je preprečila neka Zakrajšek, ki je ravno takrat vstopila v trgovino. Alojzij Ziani je brata Franca ovdil policiji in dne 22. t. m. se je moral Franc Ziani zagovarjati pred sodiščem, ki ga je obsodilo v 4-mesečni zapor z enim postom v mesecu.

— Tat praznih vrač cementa. — Včeraj je bil aretiran v Gorici nek človek po imenu Franc Prešern, ki je prodajal 100 praznih vreč, v katerih se je nahajal cement. Komur manjkajo take vreče, naj se oglasi na goriški policiji, kjer so vreče shranjene.

— Brez vsakršnih sredstev se je prijavil na goriški policiji nek 68-letni Tupovš doma iz Kranja.

— Izgubljene in najdene reči. V ulici za vojašnico je nekdo zgubil 60 K; neka oseba je izgubila medaljon v obliki prstana se zlato zvezdo; neka druga oseba je zgubila zlat brož in zeleni mo- šnjiček, v katerem sta bila 2 bankovca po 20 K in nekaj drobiža.

Najdeni pa so bili in se nahajajo na tukajšnji policiji sledeči predmeti: Zlat uhan, denarni možnjiček z neko svoto, urna verižica in pa možnjiček z malo svotico denarja.

Gospodarske vesti.

Ali bi bilo dobro gnojiti trtam samo s kalijevo soljo. Rastlina potre- buje za uspevanje vseh redilnih snovi. Med njimi so poglavitne dušik, fosforova kislina in kalij. S kalijevo soljo se da rastlini samo kalij, in če v zemlji nedo- staja dušika in fosforove kisline (kar je navadno v vinogradu), potem se ne do- seže z gnojenjem samo s kalijevo soljo nikakega uspeha. Naredi naj se zmes iz $\frac{3}{5}$ superfosfata in $\frac{1}{5}$ kalijeve soli in $\frac{1}{5}$ amonijevega sulfata, pa se ima izborna umetno gnojilo za trte, ki vsebuje vse poglavitne redilne snovi in je vrhatega cenejše kakor takozvano vinogradeško umetno gnojilo, ki ima enako sestavo, pa se v nekterih prodajalnah vino- gradnikom priporoča za nečuvno vi- soko ceno.

„Km.“

Je li gnojnična jama v hlevu nezdrava zagovod? Gnojna se v ja- mi pretvarja in razvijajo se plini, ki od- hajajo v hlevski zrak, kar gotovo ni zdravo, kajti govd v hlevu tem bolje us- peva, čim čistejši zrak vdihava. Sicer je pa bil v hlevu govdovo še slabši zrak, dokler ni bil hlev tlakan, kajti zrak je bil še bolj nasičen s raznimi škodljivimi plini. Če je hlev obro presrčevan, gnojnična jama pa aprta in morda še tako prirejena, da morejo v njej razvi- jajoči se plini naravnost na prosto, po- tem se o kaki posebni škodljivosti gnoj- nične jame v hlevu ne more govoriti, dasi je drugače na vsak način edino pravilno, da se gnojnična jama naredi zunaj hleva.

„Km.“

Zakaj poje marsikateri kokoš kakor petelin? Da se navdi kokoš peti kakor petelin, ni nič redkega, je go- tovo nekaj popolaoma naravnega in prav nič čudovitega, zato takemu dejstvu ni nikakih posledic pripisovati. Vse, kar se govori o blžajočih se nesreдах ča kokoš poje, je zgolj vraža. So sicer različna mnenja, a najverjetnejše je domnevanje, da se nauči peti kakor petelin tista ko- koš, ki ima najprimernejše ustvarjene gla- silke. Samica ima namreč za petje manj sposobne glasilke, če se pa njih oblika približuje obliki petelinovih glasilk, potem more slednjič tudi kokoš oponašati pe- telina. Takega oponašanja se more nau- čiti in privaditi s posnemanjem živali šele sčasom, zato navadno le starejše kokoši pojo.

„Km.“

Poprava in komisijska zaloga dvo- koles in ši- valnih stro- jev, gramofonov za koncerte in gostilni

ter vsakovrstne plošče, zastopnik automatov za gostilne in vsakovrstnih kmetijskih strojev. — Stara dvokolesa se emajlirajo po ceni z ognjem pri

BATJEL-u

GORICA Stolna ulica 3-4.

Prodaja tudi na mesečne obroke. — Novi slo- venski ceniki franko.

Stavbena Ivrka
Znidarčič & Stepančič
Gorica.

Tržaška ulica številka 29.
se priporoča sl. občinstvu in drugim korporacijam za izdelovanje vsakovrstnih stavbenih del.

Prevzema nadzorstvo in izdelovanje načrtov ter statičnih računov.

Za obila naročila se topla priporočata

Znidarčič & Stepančič.

Naznanilo.

Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da premestim svojo

MESARSKO OBRT

iz št. 3 v št. 7 v isti ulici Sv. Ivana

v popolnoma nove moderne prostore, kjer mi bo mogoče še lažje in boljše postreči vsakogar, nego v sedanjih.

Priporočam se za nadaljno blagohotno naklonjenost

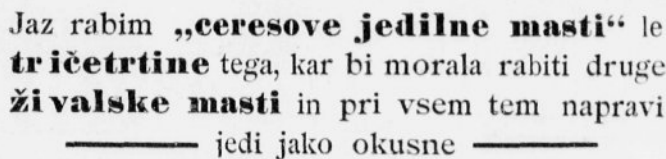
udani

Adolf Urbančič,

mesar.

Žalujoči ostali.

== v Gorici! ==

Edino zastopstvo najboljšega čistila za čevlje in usnje.

ODBOR.

Trgovina sa robom u novih prostora

Učenca

iz dobre slovenske družine išče Josip Patek klepar v Gorici nasproti „Šolskemu Domu“.

Gostilna „Pri pošti“ v BOVCU

odda se v najem s 1 majem ali junijem. Računa se le na izurjene krčmarje. Podrobnosti poizvedo se pri Leopoldu Jonko istotam.

Prodajam 400 do 500 komadov smrekovega stavbenega lesa ali tudi manj, po nizki ceni in postavim les tudi do kolodvora Sv. Lucija. Leopold Jonko v Bovu.

Rojaki!
kupujte narodni kolek „Šolskega Doma“.

Kinematograf Salon Central.

PROGRAM:
Za videti samo od 14. do 20. marca.

Rojstvo, življenje, trpljenje, smrt in ustajenje Jesusa Kristusa.

Krasne, pretresljive, resnične žive slike v 90 oddelkih.

Povzdigljiva moč te pretresujoče velike žaloigre, za odrasle in mladost vsakega stanu in vere. M M

Znižane cene!
Predstave ob delavnikih ob 5, 6, 7 in 8 uri zvečer. V nedeljo predpoldne ob 11 uri predp., popoldne ob 2., 3., 4., 5., 6., 7. in 8. uri.

Svarilo.

S tem izjavljam ter svarim vse one, ki bi sklepali kake dogovore ali sploh kaka opravila z ljudmi, ki bi se posluževali mojega priimka, da bi bili vsi taki dogovori popolnoma uničeni in neveljavni.

V Gorici, dne 16. marca 1909.
Jozefa Murušič,
v Rabatišču št. 16.

Jakob Miklus
mizar in lesni trgovec
v Podgori, na voglu železniškega mosta
(na cesti, ki pelje proti Gradiški)
Trguje tudi z opeko, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa domačega in tujega, veliko zalogo pohištva, vinskih posod, stikalnic itd.

Loterijske številke.

20. marca

Dunaj 8 16 62 86 45
Gradec 66 65 78 83 90

Epilepsija.

Kdor trpi na epilepsiji, bolezen sv. Valentina in na drugih sličnih boleznih, ta naj se obrne na privilegirano lekarno Schwanen-Apotheke, Frankfurt A. M. Tu dobi tozadevno brošuro brezplačno.

Pristni kranjski
lanenoljnati firnež
Oljnate barve
v posodicah po 1/2 1 kg kakor tudi v večjih posodah.
Fasadne barve
za hiše, po vzorcu.
Slikarski vzorci
in papir za vzorec.
Laki
pristni angleški za vozove, za pokištva in za pode.
Steklarski klej
(kit) priznано in strokovno preizkušeno najboljši.
Karbolinej prve vrste
M A V E C (gips)
za podobavje in za stavbe.
Čopiči
domačega izdelka za zidarje in za vsako obrt
priporoča
Adolf Hauptmann
v Ljubljani.
Prva krajska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.
Zahtevajte cenike!

Prva in edina slovenska kleparska delavnica v Gorici, ulica della Croce št. 8 (poprej v Kopačevi hiši)

se toplo priporoča za vsa stavbena in garanterijska dela za cerkve in stolpe, katere napravi po načrtu

Josip Patek, naslednik Karola Čufer

priporoča se tudi vsem gg. odjemalcem, posebno pa kmetovalcem. V zalogi ima: mehe za žveplanje, zadnji sistem škropilnic za vitriol, polivalnike za vrte in patentirane ventilatorje za dimnike i. t. d. poprave se izvršujejo točno in po najnižji ceni.

Cerkvena mizarska dela
v rimskem in gotiškem slogu izdeluje
A. Černigoj-Gorica.

Svoji k svojim!

Staroznana narodna tvrdka:
Anton Iv. Pečenko
GORICA, ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s pylzenjskim pivom „prazdroj“ iz sloveče češke „Meščanske pivovarne“, in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovecem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.
Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko goriška postaja.

Cene zmerne.

IVAN KRAVOS
na Kornu št. 11. GORICA na Kornu št. 11.
Sedlarska delavnica.

Zaloga različnih konjskih vpreg za lahko ali pa težko vožnjo; dalje ima v zalog različne konjske potrebščine, potovalne potrebščine, kakor: kovčke, torbice, denarnice, listnice itd. itd. — Izvršuje in sprejema v popravilo različne koleselje in kočije.
Popravila se izvršujejo točno. — **CENE ZMERNE.**

Anton Kuštrin,

trgovec v Gorici
Gosposka ulica št. 25

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo Santos, Sandomingo, Java, Ceylon. Portoriko itd. Olje: Luca, St. Angelo, Korfu, istrsko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč ob 1/2, kila in od enega funta. Testenine iz tvornice Znidarskič & Valenčič. Žveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina iz Kranja in iz Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Ivan Bednařik

priporoča svojo
knjigoveznico
v Gorici
ulica della Croce šte. 6.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev
Gorica, Stolna ulica hiš. št. 2.

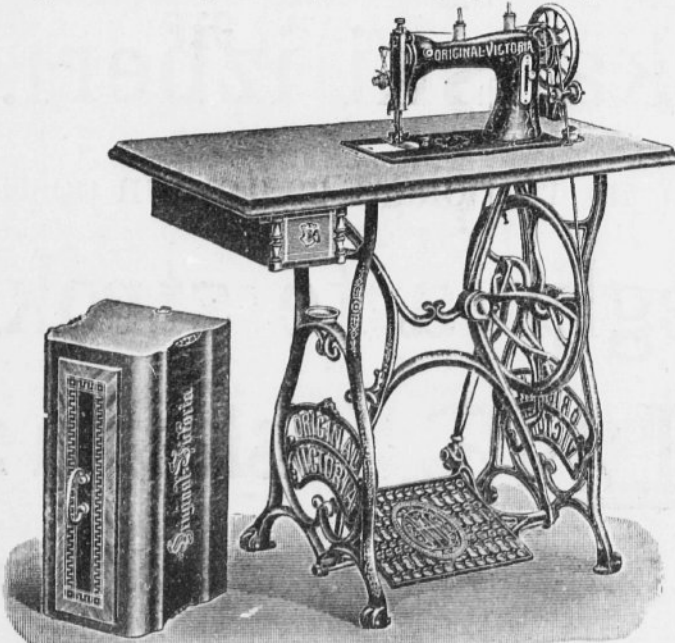

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne oboroke.

Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu

CENJ. DAME IN GOSPODJE — POZOR!

Imate že šivalni stroj? Ako ga nimate, omislite si najnovejšo marko „Original-Viktoria“ in najboljšega izdelka. Po dolgoletnih skušnjah sva prišla do prepričanja, pa ostane „Original“ vedno le najboljši.

Original-Viktoria stroji delajo še po 10 letni uporabi brezšumno.

Original-Viktoria stroji so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene.

Original-Viktoria stroji so najpripravnější za umetno vezenje (rekamiranje). Tvrda stavi na razpolago strankam učiteljico, ki poučuje brezplačno.

Original-Viktoria stroji so najboljši izdelek vseh dosedaj obstoječih tovarov.

Za vsak stroj jamčiva 10 let.

Nikdo naj ne zamudi priliko ogledat si pred nakupom „Original-Viktoria“ stroje.

Edina zaloga „Original-Viktoria“ strojev in drugih šivalnih strojev, dvokoles „Puch“ orožja, municije in vseh lovskih priprav pri tvrdki,

